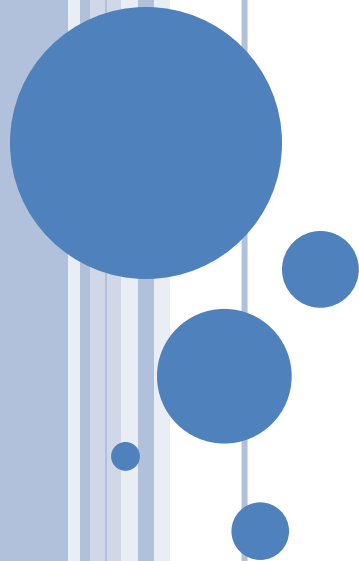
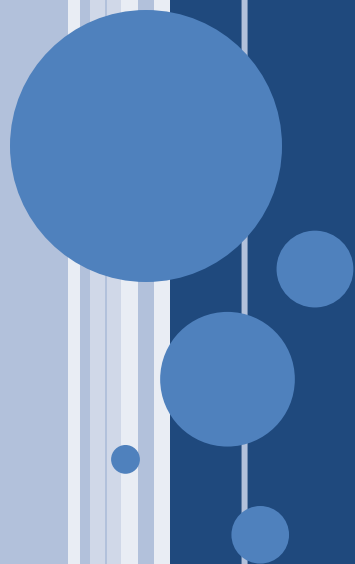

SROVNÁNÍ KRIZE 1997 A KRIZE 2008 V ČESKÉ EKONOMICE

KRIZE V ROCE 1997

ZÁKLADNÍ OTÁZKY

- Byl vývoj ekonomiky směřující k roku 1997 nevyhnutelný ?
- Kde lze hledat příčiny tohoto vývoje?
- Byl pokles hospodářství v letech 1997 – 1999 klasickou recesí, nebo šlo o ekonomickou krizi?
- Je možno najít viníka(y) ?

JAK TO CELÉ VZNIKLO

- V letech 1994 – 1996 prochází česká ekonomika fází růstu (vysoká tempa růstu, stabilní míra inflace, nízká míra nezaměstnanosti)

	1993	1994	1995	1996	1997
HDP (%)	0,6	2,7	5,9	4,3	-0,8
Nezam. (%)	3,5	3,2	2,9	3,5	5,2
Inflace (%)	20,8	10,0	9,1	8,8	8,5
OB (mld. Kč.)	-15,3	-39,7	-97,6	-159,5	-144,0
Saldo SR	1,1	10,4	7,2	-10,6	-15,7

Rok 1994

○ *Fiskální politika*

- Státní rozpočet vyrovnaný
- Snižuje se podíl vládních výdajů na HDP
- Snižování daňové zátěže
- Příjmy z privatizace nejsou součástí státního rozpočtu (Fond národního majetku)

○ *Monetární politika*

- Česká měna funguje v režimu pevného kurzu
- ČNB mírně zvyšuje diskontní sazbu na 8,5%, zvyšuje PMR na 12%, což mělo přispět k omezení likvidity bank
- Monetární politika má za cíl snížit inflaci

ROK 1995

○ *Fiskální politika*

- I přes to, že se vláda snaží sestavit vyrovnaný rozpočet a snížit podíl výdajů na HDP, je podíl veřejných financí stále vysoký
- Ekonomický růst je podpořen dalším snížením daňové kvóty

○ *Monetární politika*

- V tomto roce dochází k liberalizaci toků na finančním účtu PB
  - Koruna se stává volně směnitelnou
  - Centrální banka setrvává u fixního kurzu koruny (fluktulační pásmo 5%), tlak na intervence ČNB
  - Do české ekonomiky plyne krátkodobý kapitál „ve velkém“
  - Příliv kapitálu zvyšuje peněžní zásobu, ČNB reaguje sterilizačními opatřeními, která vedou k růstu úrokové míry a dalšímu přílivu kapitálu
  - ČNB žádá přitvrdit fiskální politiku – není vyslyšena
-

ROK 1996

○ *Fiskální politika*

- Vládním záměrem byl další pokles daní zaměřený na růst ekonomiky, ekonomika však zpomalila na 4,2%, což se odrazilo na poklesu daňových příjmů a ohrozilo původně navrhovaný vyrovnaný rozpočet
- Vláda reaguje snižováním vládních výdajů, což vedlo k poklesu investic

○ *Monetární politika*

- Na nadměrný příliv kapitálu do země reaguje v únoru ČNB rozšířením fluktulačního pásma kurzu CZK na 7,5% (restriktivní MP)
- V červenci byly bez konzultace s vládou zvýšeny PMR z 8,5% v roce 1995 na 11,5% a základní úroková sazba na 10,5%
- Tento obrat v měnové politice vedl k výraznému zpomalení peněžní zásoby a úvěrů

ROK 1997 – KRIZOVÝ ROK

○ *Fiskální politika*

- SR na rok 1997 sestaven s prognózou ekonomického růstu → cyklický schodek SR → dvojitý deficit → požadavek MMF a ČNB na restriktivní FP
- Rozpočtová restrikce – 2 balíčky ke snížení výdajů SR
  - ✓ duben – 1. balíček (Korekce HP a dalších transformačních opatření)
  - ✓ květen – 2- balíček (Stabilizační a ozdravný program vládní koalice)

○ *Monetární politika*

- V souvislosti s fiskální restrikcí měla následovat monetární expanze, ale ČNB setrvala na jaře u měnové restrikce
  - V květnu došlo ke spekulativnímu útoku na českou korunu a ČNB nebyla schopna v rámci intervencí pevný kurz koruny udržet – přechod k řízenému floatingu
  - Na podzim se ČNB rozhodla pro nový režim protiinflační strategie a to cílování inflace
-

CHYBY JEDNOTLIVÝCH INSTITUCÍ

○ *Fiskální politika*

- V roce 1996 – strukturální deficit a nezavedení restriktivní FP
- Chybně konstruovaný rozpočet na rok 1997 (byl očekáván růst) – dvojitý deficit

○ *Monetární politika*

- Ne příliš šťastná kombinace pevného kurzu, volné směnitelnosti a liberalizace toků na finančním účtu
- Problémy malých bank

Celková nekoordinace fiskální a monetární politiky!!!!

- Kromě toho se přidaly politické tlaky, které vyústily v rozpad vládní koalice
- Měnová krize v Jihovýchodní Asii
- Neschopnost vlády dotáhnout reformy

RECESE NEBO KRIZE?

- Velikost poklesu nebyla velká, produkt se posléze vrací k hodnotě potenciálu ?
- Zpomalení se objevilo i v Maďarsku a Polsku
- S největší pravděpodobností se jednalo o recesi, ale v situaci přehřáté ekonomiky.
- Podle pravicově orientovaných ekonomů reagovala na tuto situaci nevhodně především centrální banka. Další vlivy (transformační polštáře, politická nestabilita, finanční krize) mají podpůrný vliv.

POUČENÍ DO BUDOUCNA

- Nebezpečí dvojího deficitu
- Nutnost koordinace fiskální a monetární politiky
- Zkušenosti s reakcí ekonomiky na změny v monetární a fiskální politice

KRIZE ODSTARTOVANÁ V ROCE 2008

JAK TO CELÉ VZNIKLO

- Celosvětová hospodářská krize vypukla 7. září 2008 převzetím dvou polostátních hypotečních agentur americkou vládou naplno
- Problémy, které naznačovaly, že může k něčemu takovému dojít, se ale objevily už v roce 2006
- Za hlavní viníky označila většina ekonomů „nenasytné“ bankéře, kteří půjčovali téměř každému, špatnou regulaci finančního trhu a ratingové agentury, které hodnotí úvěrová rizika

PŘÍČINY VZNIKU V USA

- Laxní poskytování hypotečních úvěrů bez patřičného zajištění domácnostem, které představovaly riziko z hlediska budoucího splácení
- Nedostatečné přizpůsobení regulačního rámce nových finančních instrumentů
- Oligopolní struktura ratingových agentur
- Trojnásobný deficit USA (rozpočtový, obchodní, úspor)
- Nedostatečné omezení nabídky peněz po oživení v roce 2002
- Prasknutí více „bublin“ najednou (trh nemovitostí, ceny aktiv, úvěrová expanze)
- Slabá koordinace MMF, Světové banky, G7

JAK SE KRIZE DOSTALA DO EVROPY?

- Řada evropských bank investovala do rizikových hypoték v USA a i přes intervence ECB v srpnu 2007, která poskytla peněžnímu trhu injekci ohlásila na podzim řada významných evropských bank těžké ztráty
- Bankovní krize se prostřednictvím neochoty či neschopnosti bank poskytovat úvěry na investice firmám odráží na poklesu investic a hypoteční krize na poklesu spotřeby → pokles HDP
- Evropská unie zareagovala na bankovní krizi v říjnu 2008 přizpůsobením rozpočtových pravidel, což mělo vést k uklidnění finančních trhů
- V roce 2009 se ekonomiky odrazily ode dna a nastartovaly k pozvolnému růstu

JAK SE KRIZE DOTKLA ČESKÉ EKONOMIKY?

- Česká ekonomika se potýkala s následky ekonomické nikoliv bankovní krize
- Jednalo se o krizi „importovanou“, vyvolanou prudkým poklesem zahraniční poptávky
- Propad HDP byl podobný jako v celé EU

	2005	2006	2007	2008	2009
HDP (%)	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,2
Nezam. (%)	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7
Inlface (%)	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0
OB (mld. Kč)	-26,3	4,22	24,9	66,0	59,3
CZK/USD	23,9	22,6	20,3	17,0	19,0

- Nepříznivá situace se projevila také na deficitu SR, který dosáhl hodnoty 192,4 mld. Kč

POKRIZOVÉ NADECHNUTÍ

- V roce 2010 výkonnost české ekonomiky meziročně vzrostla o 2,3%
- Míra inflace se pohybovala okolo 1,2%
- Trh práce byl ovlivněn zpožděnými dopady recese a míra nezaměstnanosti se vyšplhala na 9,6%
- Saldo obchodní bilance skončilo přebytkem 54 mld. Kč, ale oproti předchozímu roku se jedná o pokles
- Počet úvěrů poskytnutých podnikům a domácnostem vzrostl pouze o 0,9%
- V tomto roce dosáhl schodek státního rozpočtu hodnoty -156,3 mld. Kč

VÝVOJ OD ROKU 2011

- Světový obchod v útlumu, podlomená důvěra ve fin. Instituce a fiskální opatření oslabují domácí poptávku
- Ek. růst v ČR(1,7%) je tažen výhradně zahraničním obchodem (zlepšení salda ZO na téměř 157 mld. Kč.)
- Díky omezené spotřebě domácností a slábnoucí ekonomice nedošlo k akceleraci inflace a ta se udržela na hodnotě okolo 1,9%
- Došlo k mírném oživení na trhu práce, ale nijak výraznému, nezaměstnanost dosáhla hodnoty 8,6%
- Uplatňování restriktivní fiskální politiky v letech 2011 – 2013, které mělo za cíl dodržení rozpočtových pravidel EU, způsobilo, že došlo k ek. poklesu a ekonomický růst byl nastartován až v roce 2014

Děkuji za pozornost a přeji
hezký den

